

Ympäristö- ohjelma

Vantaa

STRATEGINEN OHJELMA

Sisällys

Sisällys.....	2
1. Strategisen ohjelman perustiedot	4
2. Tiivistelmä	4
3. Ohjelmalla tavoiteltava muutos	6
4. Strateginen yhteys ja suhteet muihin ohjelmiin, linjauksiin ja verkostoihin	6
4.1 Kytkeä kaupunkistrategiaan	6
4.2 Suhteet muihin ohjelmiin, linjauksiin ja verkostoihin	7
4.3 Ohjelman valmistelu	10
4.4 Vaikuttavuus	10
5 Tavoitteet	10
5.1 Strategian tavoite kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiselle	10
5.2 Muutoksen osa-alueet	11
5.2.1 Vähähiilinen kiertotalouskaupunki	12
5.2.2 Luontopositiivinen kaupunki	16
5.2.3 Ilmastokestävä kaupunki	19
5.2.4 Ympäristömyönteinen kaupunki	20
6 Tilannekuva ja tietopohja	22
6.1 Luontokato ja ilmastonmuutos ruokkivat toisiaan	22
6.2 Ilmastonmuutoksen nykytila	23
6.2.1 Kansalliset ja kansainväliset ilmastotavoitteet asettavat raamit kaupunkien ilmastotyölle	23
6.2.2 Vantaan kasvihuonekaasupäästöjen kehitys	24
6.3 Luontokadon nykytila	28
6.3.1 Luontokato näkyy jo Vantaalla	28

6.3.2	Kansalliset ja kansainväliset sitoumukset.....	29
6.4	Ihmiset muutoksen tekijöinä.....	30
6.5	Keskeiset tietolähteet.....	31
7	Muutoksen toteuttaminen ja menestystekijät	35
7.1	Muutoksen periaatteet.....	35
7.2	Menestystekijät	35
7.2.1	Vaikutamme inhimillisesti.....	35
7.2.2	Uudistamme ja ratkaisemme	36
7.2.3	Erotaudumme ainutlaatuisuudella	36
7.2.4	Toimimme systemisesti.....	36

Julkaisija

Vantaan kaupunki

pvm. 08/2026

Ohjelmajohtaja Marja Vuorinen

1. Strategisen ohjelman perustiedot

Ohjelman nimi: Ympäristöohjelma

Strategiakausi: 2026–2029

Ohjelman omistajat: Tero Anttila, Katri Kalske

Ohjelmajohtaja: Marja Vuorinen

Ohjausryhmä: Tero Anttila, apulaiskaupunginjohtaja, pj.
Katri Kalske, apulaiskaupunginjohtaja, varapj.
Veli-Matti Kallistahti, liikuntajohtaja
Riikka Kiljander-Kiiskinen, konsernipalvelujohtaja
Jari Viinanen, ympäristöpalveluiden päällikkö
Anders Vikström, ruotsinkielisten palveluiden johtaja
Susanna Issakainen, kehityspäällikkö

Advisory Board (neuvontantajaryhmä):

Panu Halme, Suomen ympäristökeskus
Saara Jääskeläinen, Liikenne- ja viestintäministeriö
Anna Muotka, FEE Suomi ry
Panu Routasalo, Remeo Oy
Antti Ruuska, Finnish Green Building Council
Jyri Seppälä, Suomen ympäristökeskus

Versio ja päiväys: 7.9.2026

2. Tiivistelmä

Vantaan Ympäristöohjelma (2026–2029) kokoaa kaupungin ilmasto- ja luontotyön yhdeksi strategiseksi kokonaisuudeksi ja ohjaa koko kaupunkikonsernia kohti vähähiillistä, luontopositiivista ja ilmastoriskeihin varautunutta Vantaata. Ohjelma tuo tavoitteet arjen johtamiseen, suunnitteluun ja päätöksentekoon priorisoimalla vaikuttavimmat toimet, vahvistamalla poikkihallinnollista toteutusta sekä tukemalla asukkaiden ja yritysten osallistumista. Muutoksen osa-alueet ovat vähähiilinen kiertotalouskaupunki, luontopositiivinen kaupunki, ilmastokestävä

kaupunki ja ympäristömyönteinen kaupunki. Tavoitteiden edistymistä seurataan mittareilla ja vastuutetuilla toimenpiteillä osana vuosittaista suunnittelua ja raportointia.

Ympäristöohjelma on keskeinen väline kaupungin strategisten ydintavoitteiden toteuttamisessa. Ilmastomuutoksen, luontokadon ja kiertotalouden haasteet eivät ratkea yksittäisillä hankkeilla tai toimialakohtaisilla ratkaisuilla, vaan edellyttävät yhteistä suuntaa, priorisointia ja arjen päätöksentekoa ohjaavaa muutosta sekä asukkaiden ja yritysten osallistumista.

Ohjelma kokoaa yhteen kaupungin ekologisen kestävyystyön keskeiset teemat ja tuo esiin niihin liittyvät muutostavoitteet ja tarpeet:

- ilmastomuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen,
- luonnon monimuotoisuuden turvaamisen ja vahvistamisen,
- kiertotalouden ja kestävän kulutuksen edistämisen sekä
- kestävyyskasvatuksen ja osaamisen kehittämisen.

Tavoitteet on koottu samaan ohjelmaan, koska ne kytkeytyvät tiiviisti toisiinsa. Ilmastotoimet, luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen, kiertotalous sekä kestävyyskasvatus tukevat toisiaan: kaupunkivihreä ja toimivat ekosysteemit sitovat hiiltä ja vähentävät tulva- ja hellehaittoja, kiertotalous vähentää luonnonvarojen kulutusta ja päästöjä, ja osaamisen kehittäminen tekee muutoksesta pysyvää.

Niukkenevat resurssit ja taloudellinen tilanne korostavat vaikuttavien toimintatapojen merkitystä. Siksi ohjelman tavoitteet painottuvat kaupunkiorganisaation arkeen ja toimintakulttuuriin. Kaupungilla on vahvat ohjauskeinot muun muassa kasvatuksen ja koulutuksen, maankäytön, liikennesuunnittelun, konserniohjauksen ja yleisen kaupunkitilan kautta. Lisäksi kaupunki vastaa luonnonsuojelun koordinoinnista ja ympäristövalvonnasta sekä vaikuttaa viestinnän ja osallisuustyön avulla. Omalla toiminnallaan ja pilotoinneilla kaupunki toimii edelläkävijänä ja mahdollistaa uusien ratkaisujen ja innovaatioiden kehittämisen.

3. Ohjelmalla tavoiteltava muutos

Strategiakauden aikana kaupungin toiminnassa edistetään muutosta erityisesti kaupunkistrategian kahdessa keskeisessä ympäristötavoitteessa: luontokadon pysäyttämisessä ja kasvihuonekaasupäästöjen määrätietoisessa vähentämisessä.

Muutos vaatii päättäjiltä, johdolta, kaupunkilaisilta, kaupunkikonsernin työntekijöiltä ja yrityksiltä osaamista ja tahtoa huomioida ympäristö- ja luontovaikutukset systemaattisesti kaikessa toiminnassa. Asioiden valmistelu, toteuttaminen ja päätöksenteko perustuvat aiempaa johdonmukaisemmin yhteisiin tavoitteisiin, mittareihin ja vaikutustietoon.

Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi vähähiilisempää ja resurssitehokkaampaa rakentamista, luontopohjaisten ratkaisujen vakiinnuttamista, tilojen käytön tehostamista, hankintojen kestävyysohjaavuuden lisäämistä, kestävien kulkumuotojen edellytysten parantamista ja liikenteen sähköistymisen edistämistä. Kaiken keskiössä on kaupunkikonsernin, kuntalaisten, oppijoiden, yritysten ja yhteisöjen ympäristötoimijuuden vahvistaminen ja yhteisen tahtotilan ja sitoutumisen luominen. Näin strateginen muutos konkretisoituu kuntalaisille tuotettavissa palveluissa, kaupunkitilassa, palveluverkossa ja kaupunkikonsernin käytännöissä.

4. Strateginen yhteys ja suhteet muihin ohjelmiin, linjauksiin ja verkostoihin

4.1 Kytkeä kaupunkistrategiaan

Ympäristöohjelmalla toteutetaan Vantaan kaupunkistrategian 2026–2029 tavoitteita. Ohjelma johtaa kaupunkitasoiseen, poikkihallinnolliseen muutokseen, jota ei voida saavuttaa yksittäisten toimialojen keinoin. Ohjelma toteuttaa seuraavia strategiassa määritellyjä tavoitteita:

Tasapainoisen kasvun Vantaa

Strategian päämittari: Luonnon ja rakennetun ympäristön ekologinen tila luontoarvohehtaareina

- Vähennämme kasvihuonekaasupäästöjä.
- Olemme luontoposiitiivinen vuoteen 2030 mennessä.

Näiden päätavoitteiden lisäksi ympäristöohjelmalla on kytköksiä seuraaviin strategisiin tavoitteisiin:

Hyvän elämän Vantaa

- Parannamme vantaalaisten turvallisuutta.
- Parannamme kaupunkikeskusten elinvoimaa.
- Parannamme Vantaan viihtyisyyttä.

Vetovoimainen Vantaa

- Vahvistamme Vantaan kiinnostavuutta elämyksellisenä käyntikohteena.
- Lisäämme kaupunkivihreää ja lähiluonnon saavutettavuutta.

4.2 Suhteet muihin ohjelmiin, linjauksiin ja verkostoihin

Ympäristöohjelmalla on kahtalainen rooli, yhtäältä vastuu huolehtia luonnosta ja ympäristöstä itseisarvona ja toisaalta varmistaa, että kaupungin kasvu ja kehittyminen tapahtuu kuntalain mukaisesti ympäristöllisesti kestävästi. Vantaan kaupungin ilmasto- ja luontotyötä on aiempina strategiakausina ohjattu Resurssiviisauden tiekartalla. Ympäristöohjelma jatkaa tätä pitkäjänteistä työtä ja kehittää tiekartan linjauksia eteenpäin.

Ympäristöohjelmassa edistetään ratkaisuja tavoitteisiin, joita toteutetaan myös muissa strategisissa ohjelmissa, kuten viihtyisyys, turvallisuus ja

elinvoiman vahvistaminen. Kestävien kulkumuotojen edistäminen kytkeytyy tiiviisti asemanseutujen ja työpaikka-alueiden kehittämiseen sekä turvallisuuteen ja viihtyisyyteen ilmanlaadun parantamisen ja melun vähentämisen kautta. Vihreän siirtymän investoinnit, vihreä rahoitus ja luonnonarvomarkkinoiden kehittäminen tukevat elinvoima- ja työllisyysohjelman sekä talousohjelman tavoitteita. Energiatehokkuuden parantaminen sekä kaupungin tilojen tehokkaampi käyttö tuottavat säästöjä tilakustannuksiin. Luonnon monihyötyisyys, lähiluonnon lisääminen ja saavutettavuus puolestaan edistävät samanaikaisesti viihtyisän ja turvallisen kaupunkiympäristön muodostumista sekä asukkaiden hyvinvointia. Yhteydet lähiluontoon ja monipuoliset luonnon virkistyskäytön mahdollisuudet ovatkin Vantaalle tärkeitä veto- ja pitovoimatekijöitä.

Luonto- ja ilmastotyötä ohjaavat, täydentävät ja tukevat myös useat eri toimialojen linjaukset ja tavoitteet. Ohjelmassa huomioidaan muun muassa liikenteeseen, kiertotalouteen ja hankintoihin liittyviä linjauksia, joilla on keskeinen merkitys päästöjen vähentämisessä ja luonnon kestävyysvahvistamisessa. Myös Vantaan yleiskaava ohjaa kestäväan kaupunkirakenteeseen tukemalla vähäpäästöistä liikkumista, hillitsemällä yhdyskuntarakenteen hajautumista ja turvaamalla viherrakenteen jatkuvuutta. Muutosohjelman rinnalla tehdään myös lakisääteisenä työnä ympäristövalvontaa, jolla on suuri merkitys turvallisen ja elinvoimaisen kaupungin rakentamisessa. Työtä ohjaavat lisäksi useat kansalliset ja kansainväliset sitoumukset ja verkostot.

Työtä edistetään myös tiiviissä alueellisessa yhteistyössä pääkaupunkiseudun kuntien, kuntayhtymien, hyvinvointialueen ja Uudenmaan liiton kanssa. Maankäytön, asumisen ja liikenteen kestäviä ratkaisuja edistetään myös MAL-sopimuksella, jolla ohjataan seudullisia toimia tukemaan ilmasto- ja luontotavoitteiden saavuttamista.

Kaupungin sisäisiä linjauksia ja suunnitelmia

- Hankintojen strategiset tavoitteet ja linjaukset (hyväksytään hankintalain valmistuttua)
- Palveluverkkosuunnitelmat
- Vantaan liikennepoliittinen ohjelma
- Kävelyn edistämishjelma
- Pyöräliikenteen kehittämissuunnitelma
- Vantaan hulevesisuunnitelma
- Vihreä ja virtaava Vantaa (VIVA) eli viherrakenteen kehityskuva
- Meluntorjuntasuunnitelma
- Seudullinen ilmanlaadun varautumissuunnitelma ja seuranta (HSY)

Kansallisia ja kansainvälisiä sitoumuksia ja verkostoja

- Julkisen alan energiatehokkuussopimus (JETS) vuosille 2026–2035
- Kuntien ja valtion väliset green deal –sopimukset:
 - o Haitallisten aineiden vähentäminen varhaiskasvatuksen hankinnoissa
 - o Päästöttömät työmaat
 - o Purkaminen
 - o Kiertotalous (Resurssiviisas rakennettu ympäristö ja Uudistava ruokajärjestelmä).
- Kohti hiilineutraalia kuntaa (Hinku) -ilmastoverkosto (Syke)
- Luontoviisaat kunnat -verkosto (Syke)
- Suomen 10 suurimman kaupungin kaupunginjohtajien ja pormestareiden luontojulkilausuma 2025
- Ekotukitoiminnan valtakunnallinen verkosto
- Reilun kaupan kaupunki
- Green City Accord (Euroopan komissio)
- Kestävän kehityksen Agenda 2030 toimintaohjelma (YK)
- Euroopan kaupunkien energia- ja ilmastopöytäkirja (Covenant of Mayors for Climate and Energy, Euroopan komissio)
- ICLEI, globaali kestävyysverkosto

Ympäristöohjelman toimeenpanoa tuetaan hakemalla aktiivisesti ulkopuolista rahoitusta eri lähteistä yhteistyössä verkostojen ja

kumppanien kanssa. Ohjelmalle laaditaan ulkoisen rahoituksen suunnitelma, jolla rahoitus kohdennetaan kustannustehokkaasti strategisesti merkittävimpiin tavoitteisiin. Ympäristötyötä on Vantaalla toteutettu jo aiemmin laajasti hankerahoituksella, ja rahoituksen hakemiseen ja hallinnointiin on vakiintuneet käytännöt ja kokemusta.

4.3 Ohjelman valmistelu

Ympäristötyö Vantaalla perustuu olemassa oleviin vakiintuneisiin yhteistyökäytäntöihin. Ohjelmaa on valmisteltu poikkihallinnollisessa ympäristöryhmässä sekä edellisen strategiakauden ympäristöjohtoryhmässä. Keväällä 2026 ohjelmille perustettiin poikkihallinnolliset ohjausryhmät, jotka ovat ohjanneet valmistelutyötä kevään ajan. Ohjelmia on lisäksi valmisteltu ja työstetty tiiviissä yhteistyössä keskenään toisiaan tukevaan kokonaisuuteen pyrkien.

4.4 Vaikuttavuus

Ympäristöohjelman vaikuttavuutta arvioidaan ensisijaisesti sen perusteella, miten se edistää Vantaan kaupunkistrategian päämääriä kuten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä, ilmastokestävyyden vahvistamista ja luonnon monimuotoisuuden turvaamista. Ohjelman tavoitteet on johdettu näistä strategiatason tavoitteista ja niitä tarkennetaan toimenpiteiksi poikkihallinnollisessa yhteistyössä toimialojen kanssa. Toimenpiteille tulee omat mittarinsa ja niiden edistymistä seurataan strategiakauden ajan ja muutetaan tarvittaessa suuntaa mittaritiedon niin kertoessa.

5 Tavoitteet

5.1 Strategian tavoite kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiselle

Vantaan strategian mukaisesti kaupunki tavoittelee **vähintään 80 % alueperustaisten kasvihuonekaasujen päästövähennystä vuoteen 1990**

verrattuna viimeistään vuonna 2030, lukuun ottamatta kaukolämmön päästöjä. Kaukolämmön päästöjen osalta tavoitteena on hiilineutraalius viimeistään vuonna 2035. Vuosittaiset päästöt, joita ei pystytä ehkäisemään, sidotaan luonnollisilla hiilinieluilla, varastoimalla hiiltä rakennettuun ympäristöön ja tarvittaessa kompensoidaan. Kaukolämmön osalta tavoite pitää sisällään päästöjen vähentämisen ja jäljelle jäävien päästöjen talteenoton.

Kulutuksen päästöjen osalta tavoitellaan 15 % vähennystä

valtuustokauden aikana. Kulutuksen päästöjen laskentaa on kehitetty vasta muutaman vuoden ajan, joten laskentatulokset voivat tarkentua, kun tietoa tulee lisää. Jo nyt laskenta kertoo kuitenkin kulutuksen päästöjen mittakaavan. Asettamalla myös kulutuksen päästöille vähennystavoitteen, kiinnitämme huomioita vaikutuksiimme kaupungin rajojen ulkopuolella. Tavoitteen toteuttamiseksi on tärkeää määrittää kaupunkikonsernin omat toimet tuotesidonnaisten päästöjen vähentämiseksi sekä kannustaa vantaalaisia asukkaita kestäviin kulutusvalintoihin ja yrityksiä huomioimaan koko arvoketjunsä päästöt.

5.2 Muutoksen osa-alueet

Ympäristöohjelman muutosvisio

Kuva 1: Kuvassa on tiivistettynä Ympäristöohjelman neljä muutoksen osa-aluetta, jonka alle seuraavissa kappaleissa on määritelty tarkempia tavoitteita. Muutoksen tukena olevia menestystekijöitä on kuvattu kappaleessa 7.

5.2.1 Vähähiilinen kiertotalouskaupunki

Ensimmäinen osa-alue keskittyy vähähiiliseen kaupunkikehitykseen ja kiertotalouden edistämiseen. Teemassa edistetään vähäpäästöistä energiantuotantoa ja -käyttöä, kestäväää liikumista, laadukasta rakennettua ympäristöä sekä luonnon hiilitaseen vahvistamista ja hiilivarastojen ylläpitämistä. Kestäväää liikumista tarkastellaan tässä hiilidioksidipäästöjen näkökulmasta, mutta se edistää myös ilmanlaatua, viihtyisyyttä ja terveyttä vähentämällä lähipäästöjä, melua ja katupölyä. Kestävä liikuminen lisää asukkaiden arkiliikuntaa, millä on terveysvaikutuksia. Lisäksi kestävät kulkumuodot vievät vähemmän kaupunkitilaa ja turvaavat tasapuoliset liikkumismahdollisuudet kaikille.

Tavoitteet:

- Tavoitteena on päästötön energiajärjestelmä. Leikkaamme lämmityksen ja sähkönkulutuksen päästöjä parantamalla

energiatehokkuutta ja lisäämällä uusiutuvan energian tuotantoa sekä kehittämällä energiajärjestelmän joustavuutta.

- Edistämme Vantaan Energian omistajana kaukolämmön päästöjen vähentämistä ja hiilidioksidin talteenottoa hiilineutraalin tuotannon saavuttamiseksi 2035 mennessä.
- Edistämme öljylämmityksestä luopumista vuoteen 2030 mennessä.
- Parannamme energiatehokkuutta kaupungin kiinteistökannassa. Energiansäästöinvestoinneille määritellään selkeät tunnusluvut.
- Lisäämme uusiutuvan energian tuotantoa ja ylijäämäenergian hyödyntämistä sekä edistämme energiajärjestelmän joustavuutta ja resilienssiä.
- Teemme yhteistyötä alueen toimijoiden kanssa ja osallistumme uusien ratkaisujen kehittämiseen kestävän energiamurroksen toteuttamiseksi. Ehkäisemme energiamurroksen haitallisia vaikutuksia luontoon ja kaupunkikuvaan.
- Mittarit: Lämmityksen ja sähkönkulutuksen päästöt sektoreittain verrattuna vuoteen 1990 (%); Energiankulutus asukasta kohti (kWh/as/v); Uusiutuvan ja ylijäämäenergian osuus kaukolämmön tuotannossa (%); Verkkoon liitetty aurinkosähkön tuotanto (MWh); Sähkön ja lämmön ominaiskulutus kaupungin kiinteistöissä (kWh/m³)
- Edistämme vähähiilisyyttä ja kiertotaloutta kaupungin toiminnoissa ja palveluissa. Vaalimme rakennettua ympäristöä ja tehostamme tilojen käyttöä. Pienennämme rakentamisen hiilijalanjälkeä.
 - Ohjaamme yksityisiä rakennushankkeita ja toteutamme omat toimitilahankkeemme lakisääteisiä rakennusten hiilijalanjäljen raja-arvoja vähähiilisemmäksi. Lisäämme vähähiilisiä ratkaisuja infrarakentamisessa ja työmailla. Ohjaamme hankkeita

pienentämään ilmastovaikutuksia ja lisäämään kiertotalouden ratkaisuja.

- Tehostamme maamassojen hyödyntämistä kuljetusmatkojen ja rakentamisen hiilijalanjäljen pienentämiseksi.
- Lisäämme tyhjillään olevien tilojen ja rakennusten käyttöä. Sujuvoitamme tilojen tilapäistä ja määräaikaista käyttöä. Pidennämme toimitilojen elinkaarta peruskorjauksin ja käyttötarkoituksen muutoksin.
- Parannamme kaupungin kiertotaloustoimintaa kehittämällä mm. jätehuoltoa ja kalusteiden kunnostuksen sekä uudelleenkäytön mahdollisuuksia ja edistämme jakamistaloutta kiertotalouden juurruttamiseksi.
- Mittarit: Uusien asuinkerrostalojen sekä päiväkotij- ja opetusrakennusten elinkaaren hiilijalanjäljet ($k-a$, $kg\ CO_2e/m^2/v$); Uudelleenkäytettyjen osuus infra- ja maarakennushankkeissa käytetyistä maa- ja kiviainesten kokonaismäärästä (%); Tilojen vuokrausaste (%)
- Teemme kestävästä liikkumisesta houkuttelevan vaihtoehdon infrastruktuuria ja monipuolisia kulkuyhteyksiä kehittämällä. Kytkeytyneellä kaupunkirakenteella varmistamme palveluiden saavutettavuuden.
 - Tuemme maankäytön suunnittelulla sekä Vantaan ratikan ja ratikkakaupungin toteuttamisella kestävän liikkumisen houkuttelevuutta ja kilpailukykyisyyttä henkilöautoon verrattuna.
 - Tuemme liikenteen hinnoittelulla kestävien kulkumuotojen kasvua sekä seudullista liikkumisen hinnoitteluratkaisujen kehittämistä, joiden tuotot ohjataan kestävän liikkumisen kehittämiseen.
 - Päästönäkökulma on vahvasti mukana maankäytön ja palveluverkon suunnittelussa: arjen lähipalvelut ovat

saavutettavissa kävellen ja pyöräillen ja harvemmin tarvittavat palvelut joukkoliikenteellä.

- Vantaan kävely- ja pyöräliikenteen tavoiteverkko, joukkoliikenteen reitit ja moottoriajoneuvoliikenteen verkko yhdistetään yhdeksi liikenteen tavoiteverkoksi, jonka avulla tunnistetaan eri kulkumuodoille tarkoituksenmukaiset ratkaisut erilaisissa kaupunkiympäristöissä sekä priorisoidaan ja kohdennetaan parannustoimenpiteet.
- Mittarit: Kestävien liikkumistapojen osuus (kulkumuotojakauma, %), Pyöräliikenteen tavoiteverkon laatutason mukainen laajuus (kilometriä), Joukkoliikenteen matkustajamäärä, Liikennekäytössä olevien henkilöautoja / 1000 asukasta
- Edistämme vähäpäästöisiä käyttövoimia ja parannamme ilmanlaatua.
 - Vähennämme oman toimintamme liikenteen päästöjä kalusto- ja kuljetuspalveluhankinnoilla ja edistämällä vähäpäästöisten ajoneuvojen käyttöä.
 - Vähennämme aktiivisesti asukkaiden katupölylle altistumista. Toimimme esimerkkinä käyttämällä kitkarenkaita kaupungin henkilö- ja pakettiautoissa sekä kannustamme myös asukkaita kitkarenkaiden käyttöön esimerkiksi panostamalla tiedottamiseen aiheesta.
 - Liikenteen sähköistymistä vauhditetaan ja latausinfrastruktuuria kehitetään. Kaupunki edistää latauspisteiden rakentamista katualueille sekä kiinteistöille.
 - Pyrimme vähentämään ajoneuvojen päästöjä laskemalla ajonopeuksia keskeisillä liikenneväylillä.
- Mittarit: Ilmanlaatu huono tai erittäin huono (h/v), PM10 (katupöly) EU:n vuorokausiraja-arvon ylitykset (kpl/v), Sähköautojen osuus autokannasta (%)
- Vaalimme ja kasvatamme alueen hiilinieluja ja -varastoja.

- Minimoimme maankäytön muutoksista aiheutuvan hiilivaraston ja -nielun menetyksen. Toteutamme hiilinieluja vahvistavia ja hiilivarastoa lisääviä ratkaisuja muun muassa katu- ja puistorakentamisen hankkeissa. Sisällytämme hiilitaseen osaksi päästötavoitteen seuranta.
- Mittarit: Hiilitase suhteessa kasvihuonekaasupäästöihin (%); Hiilivarastot (t CO₂)

5.2.2 Luontoposiitiivinen kaupunki

Luontoposiitiivisuus tarkoittaa, että kaupungin toiminta tuottaa luonnolle enemmän hyötyä kuin haittaa. Vantaalla luontoposiitiivisuus rakentuu kolmesta keskeisestä kokonaisuudesta: luonnon heikentymättömyydestä, monimuotoisuutta lisäävistä luontotoeista sekä luontosydämenjäljestä, eli luonnon vahvemmassa roolista yhteiskunnassa ja ihmisten ajattelutavoissa.

Kaupunki kaavoittaa, keskeisimmät kulttuurimaisemat säilyttäen, uusia pientaloalueita pelloille ja muille ihmisen jo muokkaamille alueille. Näin suojellaan lähimetsiä ja muita arvokkaita luontokohteita.

Asemakaavatyötä ohjataan yksittäisiä kaavamuutoksia laajempina kokonaisuuksina siten, että varmistetaan luonnon monimuotoisuuden paraneminen, ekologisten yhteyksien säilyminen ja kuntalaisille tärkeän lähiluonnon saavutettavuus. Ajantasaisimmat sekä lajikirjon kannalta riittävän laajat luontoselvitykset varmistetaan.

Luonnon heikentymättömyys tarkoittaa sitä, että maankäytössä luonnolle aiheutuvat haitat pyritään ensisijaisesti välttämään ja minimoimaan. Jos luontoarvoja heikennetään, ne hyvitetään eli kompensoidaan täysimääräisesti, parantamalla vastaavien luontotyyppien tilaa muualla.

Strategiakauden alussa luonnon heikentymättömyyden malli kohdistuu kaavoitukseen ja luonnon luontotyypeihin, ja sitä laajennetaan

vaiheittain koskemaan myös rakennettua ympäristöä ja muuta kaupungin toimintaa.

Monimuotoisuutta lisäävät luontoteot parantavat luonnon tilaa vahvistamalla ekologisia verkostoja. Ekologiset verkostot muodostuvat metsäisten alueiden, vesistöjen ja avointen alueiden (esimerkiksi niityt) muodostamista verkostostoista, jotka luovat perustan luonnon kytkeytyneisyydelle. Virtavedet, purot ja norot, ovat tärkeä osa Vantaan luonnon monimuotoisuutta.

Luontotyyppien osalta tavoitteet kohdistuvat sekä luonnonympäristöön että rakennettuun ympäristöön. Lajistotyössä huomio kohdistuu erityisesti uhanalaisiin lajeihin, Vantaan avainlajeihin sekä haitallisiin vieraslajeihin.

Luontosydämenjäljen kasvattaminen tarkoittaa toimintatapojen ja ajattelun muutosta, jossa luonnon arvostusta vahvistetaan viestinnän, osallistamisen, päätöksenteon ja yhteistyön kautta. Luontoaltistuksen lisääminen tukee tutkitusti mielenterveyttä, lievittää stressiä ja parantaa hyvinvointia.¹

Muutokseen ja ponnistukseen positiivisuuden puolelle tarvitaan mukaan kaupunkiorganisaation lisäksi asukkaat, yritykset ja yhteisöt, joiden yhteinen rooli on ratkaiseva luontopositiivisuuden saavuttamisessa. Luontopositiivisuustavoite on saavutettu, kun luonnon ja rakennetun ympäristön ekologinen tila paranee siten, että muutos luonnon tilassa kokonaisuutena on nettopositiivinen (mittaaminen luonnonarvohehtaareilla kuvattu kohdassa 6.5).

¹ (Lähde: [Luonto on lööke moneen vaivaan – Terveyttä luonnosta -ohjelma lisää luontoaltistusta arkeen - THL](#))

Tavoitteet:

- Vahvistamme ekologisia verkostoja (metsä-, sini-, ja avointen alueiden verkostot). Parannamme vesistöjen tilaa.
- Vaalimme, suojelemme, hoidamme ja ennallistamme luonnonympäristöä ja lajistoa määrätietoisesti.
- Tunnistamme lähimetsien arvon ja hyödyn niin virkistyskäytön kuin luonnon kannalta.
- Maankäytön suunnittelussa toimimme luonnon heikentymättömyyden mallin mukaisesti. Velvoitamme luontohaitan hyvittämiseen, (jos haittaa syntyy).
- Vahvistamme luonnon monimuotoisuutta ja monihyötyisyyttä rakennetussa ympäristössä ja tunnistamme luonnon monipuoliset hyödyt.
 - Varmistamme virkistysalueiden saavutettavuuden ja riittävyys SAAVU-ohjeella. Hyödynnämme alueellisen viherkertoimen laskentaa luonnon monimuotoisuutta tukevien, ilmastokestävien ja hyvinvointia tuottavien kaupunkiympäristöjen suunnittelussa. Vahvistamme viherrakenteen monihyötyisyyttä kaduilla, puistoissa ja tonteilla.
- Ennaltaehkäisemme ja rajoitamme vieraslajien leviämistä ja torjumme niitä pitkäjänteisesti
- Mittarit: Luonnonsuojelualueiden lisääminen (kpl), Luonnon heikentymättömyyden toteutuminen ja rakennetun ympäristön ekologisen tilan muutos
luonnonarvohehtaareina, Suojeltujen ja arvokkaiden luontokohteiden osuus kunnan maa-alasta %, Kaupunkipuuston ja viheralueiden kattavuus %, Läpäisemättömien pintojen osuus %, SAAVU-laskennat, tonttikohtainen ja alueellinen viherkerroin, veden laadun tilan paraneminen

5.2.3 Ilmastokestävä kaupunki

Ilmastomuutokseen sopeutuminen on yksi kiireellisimmistä ja läpileikkaavimmista monimutkaisista kaupunkihaasteista. Äärisäät, kuten kuumuus, rankkasateet ja tulvariskit vaikuttavat yhä konkreettisemmin kaupunkien infrastruktuuriin, talouteen, asukkaiden hyvinvointiin ja palvelujen toimivuuteen. Kasvavassa ja tiiviissä kaupungissa on erityisen tärkeää huomioida lämpösaarekeilmiö, sillä se voimistaa hellejaksojen vaikutuksia. Kaupungeissa tehtävät sopeutumistoimenpiteet vaikuttavat suoraan siihen, ketkä kärsivät ilmastoriskeistä eniten ja miten hyvin kaupunki pystyy turvaamaan palvelunsa kaikille asukkaille myös häiriötilanteissa. Sopeutumistyö on arjen turvallisuutta, terveyttä, kuntalaisten resilienssin vahvistamista, taloudellista kestävyyttä ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta. Niinpä varaudumme kaupungin suunnittelussa, rakentamisessa ja ylläpidossa muuttuvaan ilmastoon, sään ääri-ilmiöihin ja hillitsemme niiden vaikutuksia sekä autamme kuntaisia sopeutumaan muutoksiin.

Tavoitteet

- Sopeudumme ilmaston muuttumiseen säilyttämällä ja lisäämällä kaupunkivihreän määrää ja vahvistamalla hulevesien hallintaa luontopohjaisilla ja monimuotoisilla ratkaisuilla.
 - Hulevesimaksua kehitetään ympäristön kannalta kannattavaan toimintaan ohjaavaksi.
- Vahvistamme infrastruktuurin ja rakennusten säänkestävyyttä sekä edistämme turvallisia ja viihtyisiä olosuhteita kaupunkitilassa ja asumisessa. Tämä sisältää myös erilaiset luontopohjaiset ratkaisut, joita tarkennetaan ohjelman toimeenpanovaiheessa.

- Päivitämme suunnittelun, rakentamisen ja kunnossapidon ohjeita huomioimaan ilmastonmuutoksen vaikutukset ennusteskenaarioiden mukaisesti.
- Kehitämme jatkuvasti kaavamääräyksiä osana Ilmastoviisas Asemakaava -selvitystä.
- Huomioimme ilmaston muuttumisen ja riskien ennakkoinnin kaupungin toimintatavoissa, ohjelmissa ja yhteistyössä yli sektori- ja kuntarajojen.
 - Lisäämme osaamistamme sään ääri-ilmiöiden vaikutuksista ja riskeistä sekä kaupungin vaikutuskeinoista eri toimialoilla.
 Toteutamme tarkasteluja eri sektoreille (rakennuskanta, liikenne, terveys, vesihuolto, energia, elinkeinot).
- Mittarit: Viherrakenteen vahvistaminen (Viva, Saavu, vihertehokkuus)

5.2.4 Ympäristömyönteinen kaupunki

Ympäristöosaaminen ja positiivinen luontosuhde luovat perustan ympäristömyönteiselle toiminnalle. Kaupunki tukee asukkaiden, oppijoiden, yhteisöjen ja yritysten ympäristötoimijuutta tuomalla kestävän elämäntavan taitoja osaksi arjen palveluja, kuten varhaiskasvatusta, kouluja, kirjastoja, nuorisotiloja sekä muita kokoontumistiloja. Vantaalla ympäristökasvatus ja kestävän tulevaisuuden osaaminen rakentuvat varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle ja vahvistavat ympäristötoimijuutta ja positiivista luontosuhdetta. Ympäristötoimijuudella tarkoitetaan ympäristöteemoihin kohdistuvaa vaikuttamista, osallistumista ja toimintaa.

Hankinnat kattavat merkittävän osan kaupungin budjetista ja ohjaavat laajasti kaupunkitilan, palvelujen ja toiminnan toteutumista. Kaupungin kestävyystyössä hankinnoilla on keskeinen rooli, sillä kulutuksen vähentäminen ja kestävät valinnat ovat ympäristökriisien ytimessä. Hankintojen kestävyyttä vahvistetaan systemaattisesti koko organisaatiossa hankinnoille laadituilla strategisilla tavoitteilla ja

linjauksilla, jotka kattavat laajasti ekologisen kestävyys- ja ympäristö-eri osa-alueita. Vaikuttavimmille hankinnoille asetetaan tavoitteet ja seuranta. Näin hankinnat tukevat kaikkia ympäristöohjelman päätavoitteita: vähähiilisyyttä ja kiertotaloutta, luontopositiivisuutta, ilmastokestävyttä ja ympäristömyönteisyyttä.

Kaupunkikonserni toimii esimerkkinä kestävässä toiminnassa. Ekotukitoiminnan ja ympäristöjohtamisen avulla ympäristöohjelman tavoitteet jalkautuvat arkeen, ja henkilöstö löytää keinoja edistää ympäristövastuullisuutta omassa työssään. Tavoitteena on vahvistaa koko konsernin ympäristöosaamista ja sitoutumista huolehtimalla koulutuksesta ja perehdytyksestä sekä liittämällä ympäristöasiat osaksi työn rutiineja, toimintatapoja ja päätöksentekoa.

Tavoitteet:

- Lisäämme kestäväns tulevaisuuden osaamista ja ympäristökasvatusta.
- Mittari: Kestäväns tulevaisuuden osaamisen työkalut (ympäristökasvatuksen työkortit, kestäväns tulevaisuuden osaamistavoitteet, toteutussuunnitelmien & opetussuunnitelmien ympäristövastuukuvaukset) on luotu ja käytössä kaikilla koulutusasteilla.
- Synnytämme ja vahvistamme luontosuhdetta kasvatuksen, opetuksen, nuorisotyön ja muun vuorovaikutuksen keinoin. Lisäämme tietoisuutta luonnon terveysvaikutuksista ja edistämme niiden hyödyntämistä.
- Mittari: järjestetyt luontoretket (Vantaan luontokoulu, luonto-oppaat, purotalkkarit, avoimet retket) ; [Terveyttä luonnosta](#) -ohjelman toteutus
- Luomme vantaalaisten asukkaiden, oppijoiden, yhteisöjen ja yritysten ympäristötoimijuudelle mahdollisuuksia ja innostamme vantaalaisia kestäväns elämäntapaan.
- Edistämme oppijoiden ja kuntalaisten resilienssiä ilmastomuutoksen vaikutuksia kohtaan.

- Lisäämme viestintää ympäristöohjelman tavoitteista, erityisesti luontoposiitivisuudesta ja luonnon heikentymättömyyden mallin toimeenpanosta.
- Vahvistamme hankintojen kestävyyttä systemaattisesti
 - Hankintojen strategiset tavoitteet ja linjaukset huomioidaan kaikissa hankinnoissa. Merkittävimmille hankintakategorioille tehdään hankintojen strategisten tavoitteiden ja linjausten mukaiset kestävyystavoitteet ja hankintavaatimukset.

Mittarit: Hankintojen johtamisen kategoriamalli rakennettu (kyllä/ei),
kategoriasuunnitelmat tehty (kyllä/ei/osittain tehty)

- Pienennämme ateriapalveluiden hiilijalanjälkeä ja luontovaikutuksia.
- Mittari: Ateriapalvelujen hiilijalanjälki asiakasta kohden pienenee 5 % -yksikköä vuodessa, Luontovaikutuksille luodaan seurantamalli
- Edistämme kaupunkikonsernin ympäristövastuullisuutta ja -osaamista. Selvitämme kaupunkiorganisaation hiilijalanjäljen ja tunnistamme sen pohjalta toimenpiteitä hiilijalanjäljen pienentämiseksi.

6 Tilannekuva ja tietopohja

6.1 Luontokato ja ilmastonmuutos ruokkivat toisiaan

Luontokato ja ilmastonmuutos ovat toisiinsa kietoutuneita, vakavia systeemisiä riskejä, jotka heikentävät yhteiskuntien toimintaa. Luonto- ja ilmastotavoitteiden saavuttaminen edellyttää yhteensovitettua

politiikkaa, jossa maankäyttöä, luonnon tilaa ja päästövähennyksiä tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena.²

6.2 Ilmastomuutoksen nykytila

Maapallon ilmastojärjestelmä on epätasapainossa: viimeisin vuosikymmen on ollut mittaushistorian lämpimin, ja keskilämpötila on noussut noin 1,4 astetta esiteollisesta ajasta. Arktinen alue lämpenee yli kaksi kertaa nopeammin kuin maapallo keskimäärin, ja 1,5 asteen kriittisenä pidetty raja saatetaan saavuttaa jo tämän vuosikymmenen loppuun mennessä.³

Ilmastomuutos näkyy pääkaupunkiseudulla jo nyt: lämpötilat ovat nousseet erityisesti talvella, talvisateet lisääntyneet ja lumi- ja jääpeite vähentyneet. Helleaallot, rankkasateet ja kuivuusjaksot yleistyvät, ja alueen ennustetaan lämpenevän 2040–2069 mennessä noin 2,5–3 astetta, mikä lisää tarvetta varautua sekä kuumuuteen ja kuivuuteen että sateisuuden kasvuun.⁴

6.2.1 Kansalliset ja kansainväliset ilmastotavoitteet asettavat raamit kaupunkien ilmastotyölle

² Lähteet: <https://www.weforum.org/publications/global-risks-report-2025/>,
<https://www.sitra.fi/julkaisut/megatrendit-2026/>, <https://luontopaneeli.fi/>,
<https://ilmastopaneeli.fi/>

³ Lähteet: <https://wmo.int/publication-series/state-of-global-climate/state-of-global-climate-2025>, <https://climate.copernicus.eu/global-climate-highlights-2025>

⁴ Lähde: <https://julkaisu.hsy.fi/ilmastonmuutos-paakaupunkiseudulla.html>

EU on sitoutunut vähentämään nettokasvihuonekaasupäästöjään vähintään 55 %:lla vuoteen 2030 ja 90 %:lla vuoteen 2040 mennessä vuoden 1990 tasosta sekä saavuttamaan ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä Pariisin ilmastopöytäkirjan mukaisesti⁵. Lisäksi EU asettanut taakanjako- ja maankäyttösektorille jäsenmaakohtaiset velvoitteet.

Suomen ilmastolain (423/2022) mukaan Suomen on oltava hiilineutraali viimeistään vuonna 2035, ja kasvihuonekaasupäästöjä tulee vähentää vähintään 60 % vuoteen 2030, 80 % vuoteen 2040 ja 90 % (pyrkien 95 %:iin) vuoteen 2050 mennessä verrattuna vuoden 1990 tasoon.

Vaikka EU:n velvoitteet kohdistuvat valtioon eikä ilmastolaki aseta kunnille suoria päästötavoitteita, kuntien rooli on ratkaiseva kansallisten tavoitteiden saavuttamisessa, erityisesti taakanjakosektorin päästöjen vähentämisessä ja hiilinielujen vahvistamisessa.

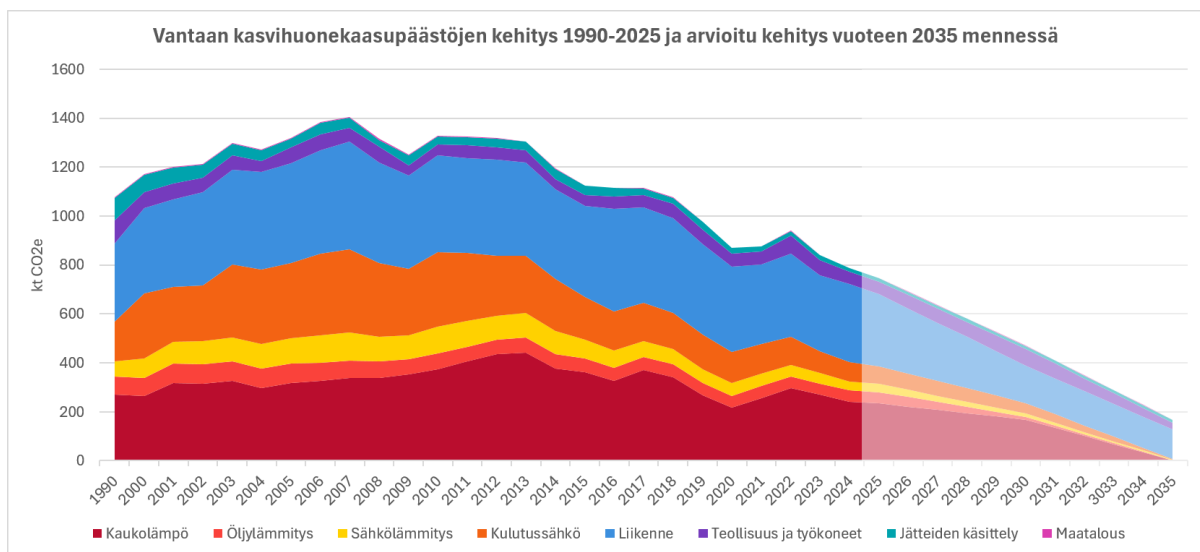
Kansallinen ja kansainvälinen ilmastopolitiikka vaikuttavat paikallistason toimintakenttään ja ilmastotavoitteiden saavuttamisen edellytyksiin. Toisaalta suuret kaupungit voivat myös vaikuttaa ilmastotyön suuntaan paikallistasoa laajemmin esimerkiksi kansallista tavoitteenasettelua kirittäen ja vähähiilisten ratkaisujen kysyntää kasvattaen.

6.2.2 Vantaan kasvihuonekaasupäästöjen kehitys

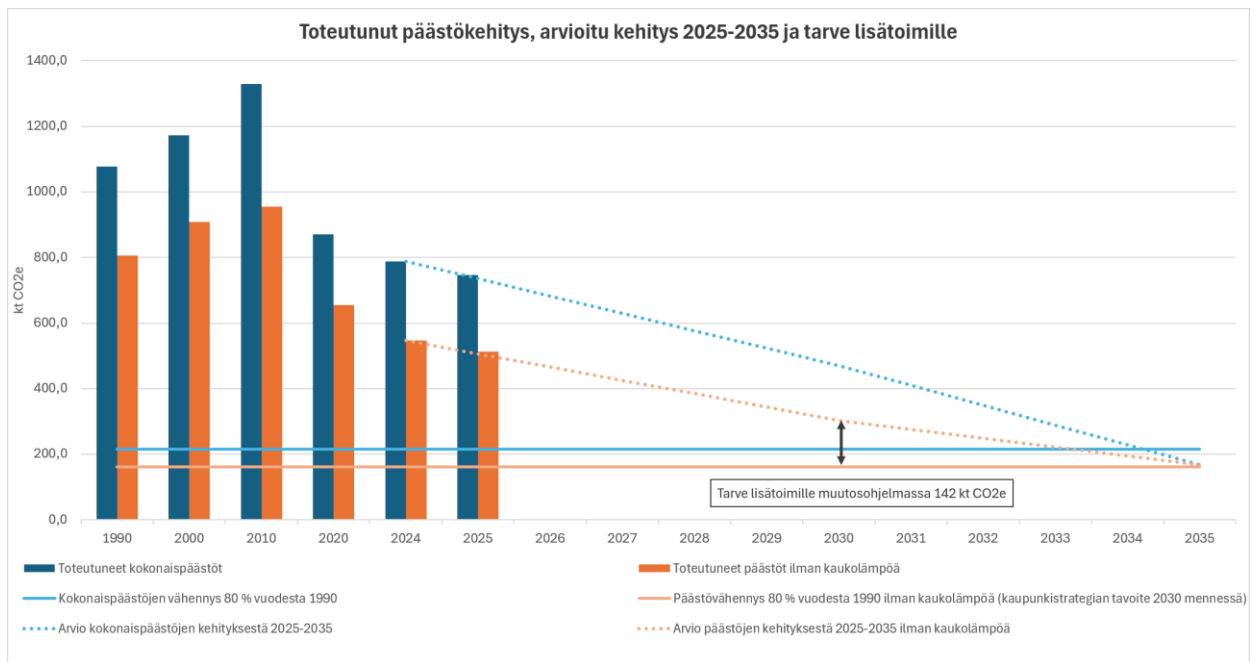
⁵ Lähde: [Ilmasto – Ympäristöministeriö](#)

Vantaa on vuoteen 2025 mennessä vähentänyt vuosittaisia alueperustaisia päästöjään 31 % vuoteen 1990 verrattuna ja 36 %, kun tarkastellaan muita kuin kaukolämmön päästöjä.

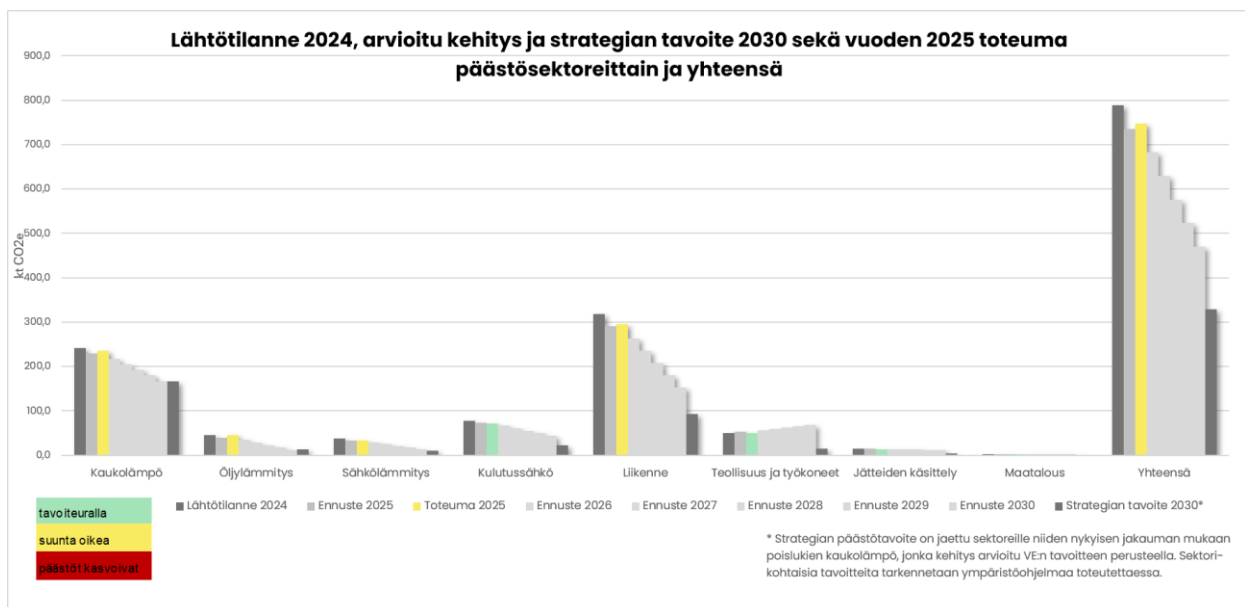
Päästövähennystyössä on otettava merkittäviä harppauksia tämän valtuustokauden aikana, jotta vuodelle 2030 asetettu tavoite voidaan saavuttaa. Tuoreimman skenaariotarkastelun perusteella 80 prosentin päästövähennys verrattuna vuoteen 1990 saavutettaisiin vuoden 2035 paikkeilla. Ennakoitu kehitys suhteessa kaupunkistrategian tavoitteeseen on esitetty kuvassa 2.

Kuva 2. Vantaan alueen vuosittaisten kasvihuonekaasupäästöjen toteuma 1990–2025 ja arvioitu kehitys 2026–2035. Arvio perustuu Sitowisen laatimaan skenaariotarkasteluun.

Kuva 3. Vantaan alueen kasvihuonekaasupäästöjen toteuma 1990–2020, 2024–2025 ja arvioitu kehitys 2026–2035 yhteensä (sininen) ja ilman kaukolämpöä (oranssi). Oranssit viivat sisältävät muut kuin kaukolämmön päästöt eli ne sektorit, joiden päästöjä tulisi yhteensä pienentää vähintään 80 % vuodesta 1990 vuoteen 2030 mennessä. Musta nuoli osoittaa tämänhetkisen kehityksen ja tavoitellun muutoksen välisen eron. Muutosohjelman toteuttamiseksi tarvitaan noin 142 kt hiilidioksidiekvivalentin edestä lisätoimenpiteitä.

Kuva 4. Vantaan alueen kasvihuonekaasupäästöjen lähtötilanne vuonna 2024 ja kaupunkistrategian mukainen tavoite vuodelle 2030 on kuvattu tummanharmaalla. Vaaleanharmaat pylväät kuvaavat skenaarion mukaista arvioitua kehitystä 2030 mennessä. Vuoden 2025 toteuma on kuvattu liikennevalovärein sen mukaan, onko kehitys ollut tavoitteiden mukaista. Pylväät ennuste 2030 (vaaleanharmaa) ja strategian tavoite 2030 (tummanharmaa) havainnollistavat eroa tavoitteen ja nykytoimilla arvioidun kehityksen välillä.

Yhteensä lisäpäästövähennyksiä tarvitaan noin 142 kt CO₂e, mikä tarkoittaa, että päästövähennysten määrä vuoteen 2030 mennessä tulee lähes kaksinkertaistaa suhteessa ennakoituun kehitykseen. Tarvittavien uusien päästövähennystoimien määrää suhteessa ennakoituun kehitykseen havainnollistetaan kuvissa 3 ja 4.

Tieliikenne on Vantaan alueella merkittävin kasvihuonekaasujen päästölähde. Liikenteen päästöt ovat pienentyneet huomattavasti hitaammin kuin muut Vantaan alueen päästöt, ja liikenteessä on isoin kuilu toteutuneen kehityksen ja vuoteen 2030 mennessä tarvittavien päästövähennysten välillä. Muutosohjelman tärkein tavoite suorien ilmastopäästöjen osalta on siten uusien toimenpiteiden määrittäminen ja toteuttaminen liikenteen päästöjen vähentämiseksi.

Henkilöautoliikenne muodostaa noin 58 % liikenteen päästöistä ja kuorma- ja pakettiautot yhteensä noin 38 %⁶. Siten lisätoimenpiteitä tulee kohdistaa sekä henkilöautoliikenteeseen että logistiikkaan. Päästöihin vaikuttavat ajoneuvojen ominaispäästöt ja ajosuoritteet. Vaikka valtion toimet vaikuttavat liikenteen päästökehitykseen merkittävästi, on paikallisia toimia löydettävissä monipuolisesti kestävien kulkumuotojen edistämisestä ja lyhyitä välimatkoja tukevasta kaupunki- ja palvelurakenteesta aina liikenteen hinnoitteluun ja käyttövoimamuutoksen vauhdittamiseen.

Toinen muutostarve on maankäyttösektorin hiilitaseen sisällyttäminen seurantaan ja toimenpiteiden määrittäminen ja toteuttaminen Vantaan

⁶ Lähde: <https://www.hsy.fi/ilmanlaatu-ja-ilmasto/kasvihuonepaastot/>

alueen hiilinielun kasvattamiseksi sekä tarvittaessa muiden hiilensidonnan keinojen hyödyntäminen.

Lisäksi on tärkeää varmistaa kestävä ja oikeudenmukainen energiasiirtymä. Energiamurros vaikuttaa kaupunkiin, asukkaisiin ja yrityksiin, ja kaupunki voi osaltaan tukea alueen valmiuksia muuttuvassa energiasektorin toimintaympäristössä. Päästövähennysten ja uusiutuvan energian saatavuuden rinnalla on tärkeää edistää järjestelmien joustavuutta ja resilienssiä sekä tehdä yhteistyötä osaamisen ja uusien ratkaisujen kehittämiseksi.

6.3 Luontokadon nykytila

Luontokato on yksi vakavimmista globaaleista ympäristöhaasteista. IPBESin (Intergovernmental Science–Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services) mukaan luonnon monimuotoisuus heikkenee kaikilla alueilla maailmassa, ja ihmistoiminta on kiihdyttänyt lajien sukupuuttoa ennennäkemättömälle tasolle. Arvioiden mukaan maailmassa on menossa kuudes sukupuuttoaalto, ja Suomessakin uhanalaisuusselvitysten mukaan joka yhdeksäs laji ja puolet luontotyypeistä ovat uhanalaisia.

Luontokadon keskeisimpiä ajureita ovat maankäytön muutokset, luonnonvarojen ylikäyttö, ilmastonmuutos, saastuminen ja haitalliset vieraslajit, jotka yhdessä heikentävät ekosysteemien toimivuutta. Luonnon monimuotoisuuden väheneminen uhkaa ekosysteemipalveluja, kuten ruuantuotantoa, puhdasta vettä, tulvasuojelua ja ihmisten terveyttä ja hyvinvointia, ja sillä on laajoja vaikutuksia myös talouteen ja yhteiskuntien vakauteen maailmanlaajuisesti.

6.3.1 Luontokato näkyy jo Vantaalla

Luontokatoa Vantaalla aiheuttavat erityisesti kaupungin voimakas kasvu, ilmastonmuutos sekä lisääntyvät ympäristöhäiriöt. Näiden seuraukset näkyvät jo monin tavoin Vantaan luonnossa.

Yksi keskeisimmistä ilmiöistä on elinympäristöjen pirstoutuminen ja ekologisten verkostojen ja yhteyksien toiminnan heikkeneminen. Vantaalla laaja liikenneverkosto ja kasvavan kaupungin rakentamispaine korostuvat, minkä vuoksi ekologisten yhteyksien turvaaminen ja parantaminen on erityisen tärkeää luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi.

Myös vesistöjen tila on kuormittunut. Tiivis rakentaminen sekä ympäristöön pääsevät epäpuhtaudet vaikuttavat vesistöjen tilaan ja lisäävät saastumisen riskiä, mikä heijastuu sekä vesiekosysteemeihin että niiden lajistoon.

Ilmastonmuutoksen vaikutukset kuten lämpötilojen nousu, sademäärien vaihtelut, myrskyt ja lumettomuus muuttavat elinympäristöjä, mikä vaikuttaa lajistoon. Vantaalla metsissä voi jo huomata esimerkiksi metsätuholaisten määrän kasvua ja lisääntyneitä myrskytuhoja.

Haitallisten vieraslajien määrä on kasvanut, samalla kun osa alkuperäisistä kasvi- ja lintulajeista on taantunut. Vantaalla lisääntyneitä vieraslajeja ovat muun muassa jättiputket, jättipalsami, komealupiini ja espanjansiruetana. Toisaalta esimerkiksi luhtaorvokki, lehtokielo, punasotka, kuovi ja hömötiainen ovat hiipuneet. Vantaan kaupunki toimii aktiivisesti luonnonvaraisten eläinten ja lemmikkieläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi, ja kehittää toimintatapoja elinolojen parantamiseksi.

Asukkaille tärkeä lähiluonto kuluu helposti suuren virkistyskäyttöpaineen seurauksena. Vantaalla luonnon kuluminen näkyy erityisesti pienemmillä viheralueilla asutuksen läheisyydessä, joilla käyttö on intensiivistä. Myös laajoilla viheralueilla kaupungin reuna-alueilla, kuten Petikossa ja Sipoonkorvessa, virkistyskäytön vaikutukset ovat paikoin havaittavissa.

6.3.2 Kansalliset ja kansainväliset sitoumukset

Luontokadon pysäyttäminen on noussut keskeiseksi tavoitteeksi kansainvälisessä, eurooppalaisessa ja kansallisessa politiikassa. Keskeinen viitekehys on YK:n biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen Kunming–Montrealin luonnon monimuotoisuuskehys

(2022), joka asettaa pitkän aikavälin tavoitteet vuoteen 2050, ja 23 konkreettista tavoitetta vuoteen 2030. Kaupunkien kannalta keskeisiä ovat suojelualueiden laajentaminen 30 prosenttiin, heikentyneiden elinympäristöjen ennallistaminen, lajikadon pysäyttäminen sekä haitallisten vieraslajien torjunta.

Euroopan unionin biodiversiteettistrategian tavoitteena on, että vuoteen 2030 mennessä vähintään 30 % EU:n maa- ja merialueista on suojeltuja, joista kolmasosa tiukasti suojeltuja, ja että suojelualueita hoidetaan ja hallinnoidaan tehokkaasti luonnon tilan parantamiseksi.

Suomessa kansainvälisiä sitoumuksia toimeenpannaan valmisteilla olevan **kansallisen luonnon monimuotoisuusstrategian ja toimintaohjelman** kautta, joka ulottuu vuoteen 2035. Tavoitteena on pysäyttää luontokato vuoteen 2030 mennessä ja kääntää luonnon monimuotoisuuden kehitys elpymisuralle. Lisäksi tavoitteena on, että Suomi on viimeistään vuonna 2035 luontopositiivinen, eli luonnon monimuotoisuuden tila on vähintään vuoden 2020 tasolla ja inhimillinen toiminta alkaa vahvistaa luontoa. Strategia pohjaa YK:n biodiversiteettikehykseen ja EU:n biodiversiteettistrategiaan.

6.4 Ihmiset muutoksen tekijöinä

Pääkaupunkiseudun ympäristöasennekysely osoittaa, että vantaalaisten ympäristöasenteet ovat vahvasti myönteisiä ja aiempaa tietoisempia. Selvä enemmistö Vantaan vastaajista asettaa ympäristönsuojelun etusijalle, vaikka se hidastaisi talouskasvua, ja suuri osa pitää ympäristönsuojelua ja talouskasvua myös samanaikaisesti mahdollisina. Tämä luo Vantaalle vahvan sosiaalisen hyväksyttävyyden pohjan kunnianhimoiselle ilmasto- ja ympäristötyölle.

Samaan aikaan kysely nostaa esiin nuorten korostuneen huolestuneisuuden ja ilmastoahdistuksen. Nuorisobarometrin mukaan 41 % nuorista kokee ilmastonmuutoksen aiheuttamaa turvattomuutta, ja syyllisyyttä ympäristötekojen tekemättömyydestä kokee 51 % naisista mutta vain 18 % miehistä. Nuorten ympäristötoiminta painottuu yksilöllisiin

valintoihin, ja usko yhteisiin globaaleihin ratkaisuihin on osin heikentynyt. Vantaalla tämä tarkoittaa erityisesti ympäristötyön liittämistä kasvatuksen ja osallisuuden näkökulmiin sekä konkreettisten ratkaisujen ja edistysaskelten viestimistä.⁷

Vantaan kaupungin henkilöstön ympäristöasennekyselyn 2025 tulokset osoittavat, että Vantaa on onnistunut jalkauttamaan ympäristö- ja ilmastotyötään hyvin. Henkilöstö tunnistaa työyksiköidensä ympäristötavoitteet ja kokee saavansa hyvät mahdollisuudet osallistua ohjelmien valmisteluun. Erityisesti ekotukitoiminnalla koetaan olevan Vantaalla konkreettisia vaikutuksia: se tarjoaa henkilöstölle keinoja vaikuttaa työpaikan ympäristötyöhön ja vahvistaa ymmärrystä ympäristövastuullisuuden edistämisestä arjen työssä.⁸

6.5 Keskeiset tietolähteet

Alueperustaiset ja kulutuksen päästöt: Vantaan hiilineutraalisuustavoite koskee alueperustaisia päästöjä eli kasvihuonekaasupäästöjä, jotka aiheutuvat Vantaan alueella. Alueperustaiset päästöt kattavat rakennusten lämmityksestä, sähkönkulutuksesta, liikenteestä (henkilöautot, paketti- ja kuorma-autot, linja-autot, paikallisjunat, raitiovaunut ja huvi- ja ammattiveneet), jätteiden ja jäteveden käsittelystä, maataloudesta sekä teollisuuden ja työkonien prosessipäästöistä ja polttoaineista aiheutuneet päästöt. HSY:n

⁷ Lähde: [Pääkaupunkiseudun asukkaiden ympäristöasenteita selvitetty | Helsingin Seudun Suunnat](https://tietoanuurista.fi/julkaisut/nuorisobarometri-2025/), <https://tietoanuurista.fi/julkaisut/nuorisobarometri-2025/>

⁸ Lähde: [Henkilöstön ympäristöasenteet ja -toiminta kaupunkiorganisaatioissa II](#)

pääkaupunkiseudun kunnille tekemä vuosittainen laskenta perustuu kansainväliseen kaupunkitason laskentastandardiin.⁹

Kulutuksen kasvihuonekaasupäästöjen laskentaan sisältyvät kaikki kunnan ja kuntalaisten kulutuksesta aiheutuvat päästöt huolimatta siitä, missä kulutetut hyödykkeet on tuotettu. Vantaan käyttämässä kulutuksen kasvihuonekaasupäästöjen laskentamallissa, Kulmassa, kulutuksesta aiheutuvat päästöt on jaettu viidelle sektorille: energiankulutus, rakentaminen, liikkuminen, ruoka sekä tavarat ja palvelut. Alueperustaiset ja kulutuksen päästölaskennat ovat osittain päällekkäisiä ja tarjoavat yhdessä laajemman tietopohjan kunnan ja kuntalaisten toiminnasta aiheutuvista kasvihuonekaasupäästöistä.¹⁰

Vantaalla on jo usean vuoden ajan seurattu aiemman strategisen ympäristöohjelman Resurssiviisauden tiekartan toimenpiteiden toteutumista **Ympäristövahti**-seurantatyökalulla. Ympäristövahti on kehitetty kaupungin omana sisäisenä työnä Power Platform -työkaluilla. Strategisia tavoitteita edistävät toimenpiteet on vastuutettu toimialoille. Toimenpiteiden edistymisestä raportoidaan vuosittain, ja raportoinnin pohjalta kootaan Ympäristövastuuraportti, joka tuodaan tiedoksi päätöksentekoon. Ympäristövahtia tullaan käyttämään myös Ympäristöohjelman toimenpiteiden raportoinnissa ja sitä kehitetään eteenpäin strategiakauden aikana.

Suomen kuusi suurinta kaupunkia ovat tehneet yhteistä ekologisen kestävyuden indikaattoreiden¹¹ seurantaa yli 20 vuoden ajan. Indikaattorit

⁹ Lähde: HSY

¹⁰ Lähde: Sitowise

¹¹ Lähde: [Kuutoskaupunkien ekologisen kestävyuden indikaattorit 2024](#)

kuvaavat kaupunkien maankäytön ekologista kestävyyttä, yhdyskunnan kulutusta ja päästöjä, liikkumisen kestävyyttä, ympäristötietouden lisäämistä sekä ympäristötaloutta ja kestäviä hankintoja. Vantaalla indikaattoritietoja päivitetään kerran vuodessa. Tavoitteena on parantaa indikaattoritiedon hyödynnettävyyttä ja ohjaavuutta siten, että se vaikuttaa konkreettisesti toimenpiteiden suuntaamiseen ja priorisointiin.

Luonnonarvohehtaari on Suomessa asiantuntijayhteistyössä kehitetty mittayksikkö, jolla kuvataan alueen luonnon monimuotoisuuden ekologista laatua huomioiden sekä luontotyyppin pinta-ala että sen ekologinen tila. Mittaria voidaan hyödyntää myös muussa luontovaikutusten arvioinnissa, kuten maankäytön suunnittelussa, ennallistamistoimien vaikuttavuuden seurannassa ja erilaisten ratkaisuvaihtoehtojen vertailussa. Luonnonarvohehtaari ilmaisee alueen luonnonarvon suhteessa vastaavan kokoiseen luonnontilaiseen tai sitä vastaavaan alueeseen ja mahdollistaa luonnon tilassa tapahtuvien muutosten tarkastelun yhdellä vertailukelpoisella mittarilla. Luonnonarvohehtaarien avulla voidaan arvioida aiheutettuja luontohaittoja suhteessa luonnonhoito- ja ennallistamistoimiin sekä seurata, toteutuvatko luonnon heikentymättömyyden ja luontoposiitivisuuden tavoitteet.

Luonnonarvohehtaareihin perustuva seuranta edellyttää systemaattista luontotiedon hallintaa. Vantaalle rakennetaan uusi tietokantamalli, jonka avulla ekologisen tilan ja luonnonarvohehtaarien kokonaistilannetta voidaan seurata kaupunkitasoisesti ja arvioida, eteneekö kaupunki kohti asetettuja luontoposiitivisuustavoitteita. Lisäksi luonnonarvohehtaareihin perustuvaa luontovaikutusten tilinpitoa kehitetään Suomen kymmenen suurimman kaupungin yhteistyönä. Yhteistyön tavoitteena on luoda yhtenäinen ja vertailukelpoinen tapa seurata kaupunkien paikallisia luontovaikutuksia.

Vantaa on ensimmäisenä kaupunkina Suomessa ottanut käyttöön luonnon heikentymättömyyden mallin ja ekologisen kompensaation kaikissa uusissa asemakaavahankkeissa. Kaupungissa on kerätty ja

kerätään systemaattisesti luonnonarvohehtäritietoa osana luontoselvityksiä nykytilan kartoittamiseksi ja suunnittelun tueksi.

7 Muutoksen toteuttaminen ja menestystekijät

7.1 Muutoksen periaatteet

Ympäristöohjelman onnistuminen edellyttää muutosta koko kaupungin toimintakulttuurissa. Ilmasto- ja luontotyö on nostettava yhteiseksi kaupungin toimintatavaksi, jossa kaikki toimialat ja toiminnot kantavat vastuuta kestävyy-, ilmasto- ja luontotavoitteiden edistämisestä.

Ympäristönäkökulmien on ohjattava päätöksentekoa, suunnittelua ja arjen toimintaa koko organisaatiossa. Kaupungin omistajaohjauspolitiikassa varmistetaan, että tytäryhtiöiden tavoitteet ovat linjassa kaupungin ympäristö- ja ilmastotavoitteiden kanssa.

Muutos edellyttää johdon vahvaa sitoutumista, toimivien poikkihallinnollisten rakenteiden edelleen kehittämistä, aiempaa tehokkaampaa tiedolla johtamista sekä kykyä toimia yhteistyössä asukkaiden, yhteisöjen ja yritysten kanssa. Näin Vantaa voi vahvistaa rooliaan ilmasto- ja luontotyön edelläkävijänä sekä toimia kehitysalustana vaikuttaville, skaalautuville ja koko kaupunkia hyödyttävälle ratkaisuille.

7.2 Menestystekijät

Ohjelman keskeisiä menestystekijöitä on jaoteltu strategisten menestystekijöiden mukaan.

7.2.1 Vaikutamme inhimillisesti

Vaikuttava ympäristötyö edellyttää turvallisen ja viihtyisän kaupunkitilan luomista, jossa kestävät ratkaisut tukevat kaikkien asukkaiden hyvinvointia ja mahdollisuuksia osallistua. Osallisuutta vahvistetaan monipuolisilla ja ”pehmeillä” osallistumisen muodoilla, kuten luontoretkillä ja talkoilla. Yritysten mukaan ottaminen tukee ratkaisujen vaikuttavuutta, innovatiivisuutta ja skaalautuvuutta.

Kaupunki kohtaa päivittäin suuren määrän lapsia, nuoria ja perheitä erityisesti kasvatuksen ja oppimisen toimialalla, mutta myös muissa

kaupungin palveluissa. Ympäristöohjelman tavoitteena on lisätä lasten ja nuorten mahdollisuuksia vaikuttaa heille merkityksellisillä ja ikätasoisilla tavoilla. Laaja kohtaamisten määrä tarjoaa kaupungille ainutlaatuisen mahdollisuuden vahvistaa kestävästä ajattelusta ja toimintaa osana arkea ja oppimista.

7.2.2 Uudistamme ja ratkaisemme

Kaupungilla on oltava kyky uudistua ja ratkaista monimutkaisia ilmasto- ja luontohaasteita. Tämä edellyttää henkilöstön osaamisen systemaattista kehittämistä ja yhteistyötä eri toimialojen, konserniyhtiöiden ja suurten kuntayhtymien, asukkaiden, yritysten ja kumppaneiden kanssa. Ohjelmassa edistetään rohkeasti ja ennakkoluulottomasti uusien ratkaisujen käyttöönottoa, kuten ekologista kompensatiota ja luonnonarvomarkkinoiden hyödyntämistä ja testataan ja skaalataan uusia toimintamalleja. Hyödynnämme kaupunkiympäristöä, palveluja, investointeja, hankintoja ja dataa uusien kestävyttä edistävien ratkaisujen testaamiseen sekä skaalaamiseen.

7.2.3 Erottaudumme ainutlaatuisuudella

Kaupunki kehittää ja pilotoi edelläkävijänä uusia ohjauskeinoja ja toimintamalleja, kuten kestävästä tulevaisuudesta osaamistavoitteita ja luonnon heikentymättömyyden mallia. Kaupunki toimii veturina luonnonarvomarkkinoiden kehittämiseksi yhteistyössä muiden kaupunkien ja sidosryhmien kanssa.

7.2.4 Toimimme systemaattisesti

Ympäristöohjelma nojaa toimiviin olemassa oleviin poikkihallinnollisiin rakenteisiin ja verkostoihin, joita vahvistetaan strategiakauden aikana sidosryhmien kanssa.

Tiedolla johtaminen on keskeinen perusta tavoitteiden asettamiselle, toimenpiteiden seurannalle ja priorisoinnille. Systemaattisella suunnittelulla ja seurannalla pyritään vaikuttavuuden varmistamiseen.

Ympäristöohjelman keskeinen menestystekijä on systeeminen monihyötyisyyden tunnistaminen ja tarkastelu useista näkökulmista. Esimerkkinä luonnon monimuotoisuus, kestävä liikkuminen, kestävä ruokakulttuuri ja kestävä kuluttaminen nähdään kokonaisuuksina, jotka eivät edistä ainoastaan ilmasto- ja luontotavoitteita, vaan samanaikaisesti vahvistavat asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, lisäävät kaupunkiviihtyisyyttä ja tukevat kaupungin elinvoimaa. Kun ratkaisuja arvioidaan laajasti niiden yhteisvaikutusten kautta, voidaan tunnistaa vaikuttavimmat toimet ja ohjata kehitystä kokonaiskestävällä tavalla.